

Motion till riksdagen

1988/89So13

av Karin Israelsson m.fl. (c)

med anledning av skr. 1988/89:94 om
försöksverksamheten inom hälso- och sjukvården
med utdelning av sprutor och kanyler till
narkotikamissbrukare

För den som söker stå emot lockrop att prova narkotika är det viktigt att samhällets agerande upplevs som ett konsekvent och kategoriskt avståndstagande. All icke-medicinsk befattning med narkotika är förbjuden. Också själva bruket.

Utbytesprogram för rena sprutor och kanyler till injektionsmissbrukare kan uppfattas som en tvekan från samhällets sida vad gäller att kategoriskt ta avstånd från bruk av narkotika. Att tillhandahålla verktygen kan uppfattas som en strävan att legitimera bruket. Men många människors rättskänsla säger att det är fel att tillhandahålla verktygen för brott, även om det är möjligt att göra detta utan konflikt med gällande lagar.

Motivet för utdelning av rena sprutor (egentligen utbyte av använda sprutor och kanyler mot rena) är att bekämpa spridningen av HIV-smitta bland intravenösa missbrukare. HIV/AIDS är en farsot, som om den får en bredare spridning i befolkningen, har svåra och långtgående konsekvenser för individ och samhälle. Alla insatser som kan användas för att hindra spridning av HIV-smitta måste sättas in.

Eftersom sprut-narkomaner är en stor riskgrupp för HIV-smitta måste kampen mot narkotikan och kampen mot HIV/AIDS gå hand i hand och inte ställas i motsatsställning till varandra. Det får inte bli ett val mellan "pest och kolera". Båda sjukdomarna skall bekämpas.

Vi anser det vara bra att regeringen i sin skrivelse 1988/89:94 andas stor skepsis till pågående utdelning av rena sprutor och kanyler till narkomaner. Detta särskilt som pågående verksamhet inte vilar på en vetenskaplig grund, utan mera är en allmän försöksverksamhet. Till viss del pågår utbyte av sprutor och kanyler närmast som en humanitär insats från en läkare gentemot en av patienterna.

Några egentliga resultat av den hittills pågående verksamheten har inte kunnat visas. Socialstyrelsen uttrycker något vagt att en ökning av smittspridningen eller av narkotikamissbruket i projektområdena inte kunnat iakttas. Man har konstaterat ökade möjligheter till kontakt med narkomaner för rehabilitering i och med att missbrukare själva upplever verksamheten som positiv. Man tror sig också se en viss minskning vad gäller användning av gemensamma sprutor och kanyler. Några internationella jämförelser av betydelse har inte kunnat göras eftersom andra länder har en friare försäljning av sprutor och kanyler.

Centerpartiet har i tidigare avlämnad partimotion markerat att utbytesprogram för rena sprutor och kanyler måste präglas av utomordentlig restriktivitet. I motionen angavs att socialstyrelsen intagit en alltför öppen attityd.

I skrivelsen redovisar nu regeringen att utdelning av sprutor och kanyler inte får förekomma utanför försöksverksamheten. Försöksverksamhet får inte under några omständigheter, enligt skrivelsen, bedrivas på fler än fyra platser. För deltagande i försöksverksamheten krävs kontakt med socialtjänsten. Polis och åklagarmyndigheter skall höras om sin syn innan försöksverksamheten påbörjas.

Enligt vår bedömning innebär dessa avgränsningar ett väsentligt snävare utrymme för utbyte av rena sprutor och kanyler till narkomaner. Detta är bra.

Vi vill för vår del framhålla att syftet med försöksverksamheten måste vara att såväl förhindra HIV-smitta som att bekämpa narkotikamissbruk genom att motivera den enskilde för vård. Om verksamheten verkligen har möjlighet att nå ett sådant resultat är inte klarlagt. Vi ser för vår del betydande risker att verksamheten långsiktigt kan ge en motsatt effekt.

Enligt vår mening är det viktigt att den försöksverksamhet som pågår med utdelning av rena sprutor och kanyler till narkomaner sker på en strikt vetenskaplig grund. Syftet måste vara att utröna om man på detta sätt kan motivera för vård och rehabilitering samtidigt som man kan förhindra ytterligare spridning av HIV-smitta. Någon försöksverksamhet utan vetenskaplig grund får inte förekomma. Vi finner det också angeläget att utöver vad regeringen förordat begränsa antalet orter, där försöksverksamheten får pågå, till tre orter.

Hemställen

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en vetenskaplig grund för utdelning av rena sprutor och kanyler till narkomaner samt behovet att begränsa försöksverksamheten till tre orter.

Stockholm den 13 mars 1989

Karin Israelsson (c)

Rosa Östh (c)

Göran Engström (c)

Marianne Jönsson (c)

Ulla Tillander (c)

Rune Backlund (c)

Roland Larsson (c)

Kersti Johansson (c)